

Veselé LČKo 36/4

červen 2003 - pravý
elektronický bulletin
speciální santiniovské číslo
vydává Radek Tejkal

Chronologický výčet

zachovaných stavebních památek mistra Santiniho v okrese Žďár.

- ▲ Žďár: cisterciácký klášterní kostel, přestavba, 1706-1722
- ▲ Žďár: Dolní hřbitov, novostavba z roku 1709

- ▲ Zvole: farní kostel sv. Václava, přestavba 1713-17, 1722, 1730-33
- ▲ Bobrová: farní kostel sv. Petra a Pavla, přestavba 1714-1722
- ▲ Žďár: sakristie hřbitovního kostel Nejsvětější trojice, přístavba kolem roku 1715

- ▲ Žďár: poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, novostavba 1719-1722

- ▲ Veselíčko: hospodářský dvůr Grangie sv. Václava, novostavba 1719-1723.

Letos 280 let od založení – oslava 21.5.2003 !

- ▲ Ostrov: klášterní hostinec, novostavba, kolem 1720

- ▲ Žďár: prelatura cisterciáckého kláštera, novostavba, ca 1720 - před 1734

- ▲ Velké Meziříčí: zámek, přístavba, po roce 1723

- ▲ Žďár: kaple sv. Barbory, novostavba 1729

- ▲ Obyčtov: farní a poutní kostel Navštívení P. Marie, novostavba do roku 1734

- ▲ Netín: farní kostel Nanebevzetí P. Marie, přestavba 1739-1741

Filosofie výletu

po Santiniho památkách: Cyklistická trasa po objektech nacházejících se na okrese Žďár n.S. na jihozápad od Veselíčka.

Obyčtov

Dispozice kostela ctí tvar želvy. Tento symbol (lat. testudo) přešel do křesťanství jako symbol dobré manželky (nemá jazyk a neopouští svůj krunýř).

Východní sakristie je nepříjemně narušena zvonící, která byla přistavěna po požáru v roce 1907

Lokalizace obcí Obyčtov a Ostrov, fialově - nová koupací přehrada

Ostrov

Santini obvykle budoval nejdříve zázemí pro dělníky (doloženo i ve Žďáře) a teprve potom se věnoval sakrálním kultům. Půdorys je založen na písmenu W (Václav Vejmluva, viz též Veselíčko). Památka je bohužel nenávratně narušena totálním odstraněním všech detailů fasád.

První dochovaná fotografie

Bobrová

Neprávem opomíjená stavba (na úkor kostela ve Zvoli), i když zasvěcena současně s kostely (Zelená hora) ve Žďáře a ve Zvoli. Stavba je skvělým příkladem, jak je možno citlivě skloubit staré s novým. Santini ponechal loď a západní hranolovou věž a kněžiště nahradil novou lodí s představeným průčelím – tím však zásadně změnil orientaci kostela!

Zvole

Kostel ve Zvoli je po Zelené hoře nejznámější Santiniho stavbou. Značná část letošního televizního dokumentu o architektonické činnosti J.B.S. byla věnována právě jí. Videokazetu si je možno zapůjčit u vydavatele bulletinu.

Další menší stavby JBS

mimo okres Žďár doporučené ke shlédnutí:

- ▲ Jesenec (okr. Prostějov) – farní a poutní kostel sv. Liboria, 1709-10

- ▲ Panenské Břežany (Praha východ): kaple sv. Anny, 1705-07

- ▲ Mladotice (Plzeň sever): kaple Jména P. Marie, 1708-10

- ▲ Rychnov nad Kněžnou: zámecký kostel Nejsvětější Trojice, 1712-1715, přístavba

- ▲ Běstvína (okres Chrudim): kaple sv. Jana Nepomuckého, 1726

Opat Vejmluva a Santini

aneb žďárská barokní gotika.

Rozhodujícím činem a současně osobou, která podnítila kulturní a ekonomický rozkvet žďárského regionu, byla volba Václava Vejmluvy opatem žďárského kláštera. **28. 5. 2005 oslavíme na Veslu 300 let od jeho zvolení.** Opat VV začal podnikat, avšak na rozdíl od specializované činnosti, jak to známe z dneška, podnikal ve všech sférách; v zemědělství, průmyslu, službách i kultuře. Problémy s dluhy a živelnými katastrofami jej nemijely. Příští rok, **31. července oslavíme 290. výročí přívalových dešťů**, které prothrhly hráze 24 rybníků a způsobily škodu 40 000 zlatých. (Pro porovnání byl roční hrubý příjem žďárského patrimonium 24 000 zl.; zisk celá polovina!) Na kulturním poli založil opat (před Břevnovem a Olomoucí) ústav pro vědy a jezdecké umění. Santiniho konírna v Zámku Žďáře patří ke skvostům profánní architektury té doby. Výuka byla zaměřena na románské jazyky (francouzština, italština), z praktických důvodů se

učila němčina a latina, bez níž se barokní humanismus neobešel. Významné místo měla kupodivu i čeština. Akademie zanikla krátce po opatově smrti v r. 1740 a za jeho nástupce již nebyla obnovena.

Detail podobizny opata, v pozadí s poutním kostelem na Zelené hoře

Portrét Jana Santiniho se nám nezachoval. Z písemných pramenů víme, že byl chromý. Tělesná vada zřejmě rozhodla o tom, že se nestal kameníkem, ale malířem. Vyučil se v dílně císařského a královského malíře Kristiána Schrödera, s jehož dcerou Veronikou se roku 1707 oženil. V této době přesedlal na stavitelskou a architektonickou dráhu. Kolem roku 1709 povolal opat Václav Vejmluva, Jana Santiniho a sochaře Matěje Václava Jáckla do žďárského kláštera. Jako první práci s nimi dojednal vybudování nového hřbitova u kláštera.

Václav Vejmluva

(*1670, +1738)

Jan Blažej Santini

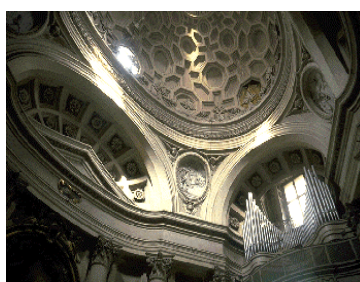
(*1677, +1723)

Anděl posledního soudu

na Dolním hřbitově ve Žďáře je dílem tyrolského sochaře Řehoře Theny (1695 –1759). Po vyučení a cestách po Evropě se stal pomocníkem v dílně sochaře Matyáše Brauna. Theny spolupracoval s Vejmluvou téměř třicet let.

Světové baroko

Pro porovnání s především italským barokem může nejlépe posloužit kostel S. Carlo alle Quattro Fontane v Řmě, který v roce 1638 projektoval slavný Francesco Borromini.

Pro návštěvníky aktuální informace: Apertura: 9-13 (dal lunedì al sabato) dalle 16 alle 18 (lunedì e venerdì) Dove: Via del Quirinale 23. Come arrivare: da Piazza Barberini (Metro A) prendiamo in salita Via delle Quattro Fontane per circa duecento metri.

Zázemí cyklistů

bude na Veselíčku poskytnuto ve 4 místnostech na 6 ložních plochách (8 spacích míst). Všechna jsou prověřena; poslední testoval Zdeněk Kyzlink, host ČaZ, v místnosti č.5.

Koupací možnosti

Po neúspěchu s lesním rybníkem na Veselíčku byly prověřeny řetězce rybníků mezi Lhotkou a Jiřikovcemi (6 ks) a mezi Jámami a Žďárem (4 ks). Z toho byly shledány 4 rybníky koupací, z nichž 3 ihned prověřeny.

Jeden koupacích rybníků a Mr Kyzlink na kole Super DeLuxe.

Bulletin VESELÉ LÍČKO

36

č. 4, ročník 2003

letos pro všechny,

příští rok jen pro čestné

a zasluhující hosty a veverky

